

Fælles temadag om klinisk undervisning i sygeplejerskeuddannelsen på Bornholm

FUNDAMENTALS OF CARE

HVORFOR FUNDAMENTALS OF CARE

- En stigende tendens til en fokusering på specialiseret sygepleje hvor der sker en devaluering af den såkaldte grundlæggende sygepleje
- En fragmenteret sygepleje med et fokus på rent teknisk instrumentelle opgaver uden forståelse for patienten/borgerens og pårørendes situation
- Frustration blandt sygeplejersker, der ønsker at yde personcentreret sygepleje
- *Sørensen, E. E. m.fl. (2017)*
- Fordi patienter og borgere skal involveres

VIRGINIA HENDERSON
1897-1973

SYGEPLEJENS UNIKKE
FUNKTION DEFINERES AF
HENDERSON:

- *”Sygeplejerskens unikke funktion er at bestå den enkelte, syg eller rask, med at udføre de aktiviteter til fremme eller genvindelse af sundheden (eller en fredelig død), som han ville udføre på egen hånd, hvis han havde den fornødne styrke, vilje eller viden dertil, og at gøre dette på en måde, der hjælper ham til så hurtigt som muligt at blive selvhjulpen” (Henderson, 1997)*

14 ALMEN MENNESKELIGE GRUNDLÆGGENDE BEHOV

- 1. At trække vejret
- 2. At spise og drikke
- 3. At udskille kroppens affaldsstoffer
- 4. At gå, sidde og ligge, at bevæge sig fra en stilling til en anden
- 5. At sove og hvile
- 6. At vælge tøj, at klæde sig på og af
- 7. At regulere legemstemperaturen
- 8. At holde kroppen ren og soigneret, at beskytte hud og slimhinder
- 9. At undgå farer i omgivelserne, at undgå at skade andre
- 10. At kommunikere med andre ved at udtrykke følelser, behov, bekymringer, eller meninger
- 11. At praktisere egen tro og egne
- 12. At arbejde eller være engageret i produktiv
- 13. At foretage rekreative aktiviteter
- 14. At lære, at opdage, at udvikle sig

BEGREBSRAMMEN

- Blev udviklet i 2012 i et internationalt samarbejde mellem Alison Kitson og medlemmer af ILC (International Learning Collaborative)
- ILC omfatter eksperter indenfor patientcentreret sygepleje, sundhedspolitik, forskning og ledelse
- Begrebsrammen er udviklet på baggrund af bidrag fra forskere samt en narrativ gennemgang af sygeplejetekster, der omhandler sygeplejens fundamentale elementer
- (*Kitson et al., 2010; Kitson et al., 2013; Kitson et al., 2013A*)

ALISON KITSON

FOC I EN DANSK KONTEKST

Sygepleje tilbage til det basale

Fundamentals of Care er en ny teoretisk forståelsesramme for sygepleje. Rammen har fokus på planlægning og udøvelse af situationsorienteret og individualiseret sygepleje, dvs. en back to basics-model, der også arbejdes med i et internationalt perspektiv.

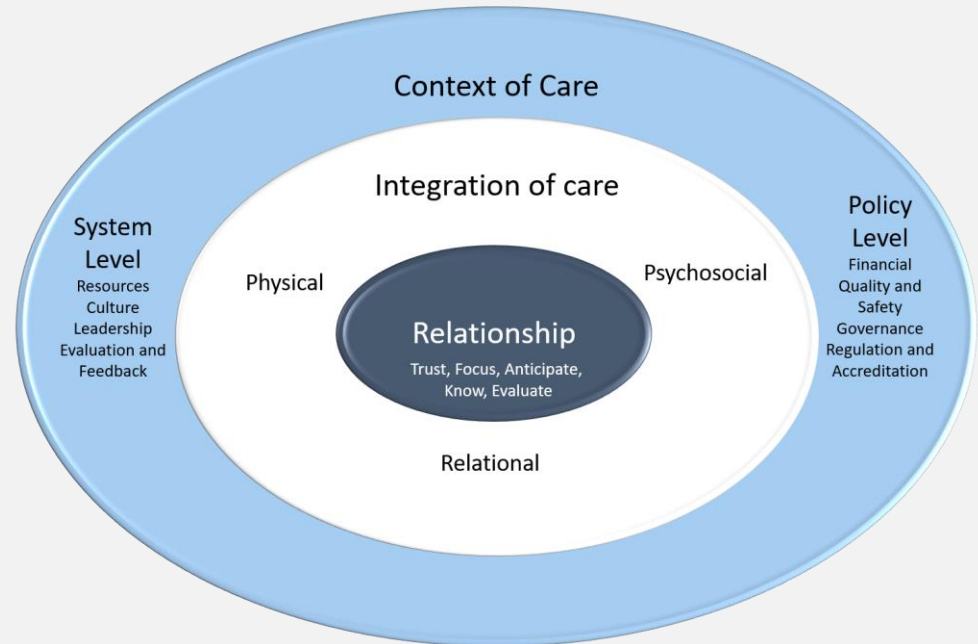
Fag C Forskning 2017; (1): 52-57. Sygeplejefaglige artikler
Erik Elgaard Sørensen, sygeplejerske, cand.cur., ph.d., professor MSO
Iben Begh Bahnsen, sygeplejerske, cand.cur.
Preben Ulrich Pedersen, sygeplejerske, ph.d., professor MSO
Lisbeth Ulrentfeldt, sygeplejerske, cand.cur., ph.d.

BEGREBSRAMMEN

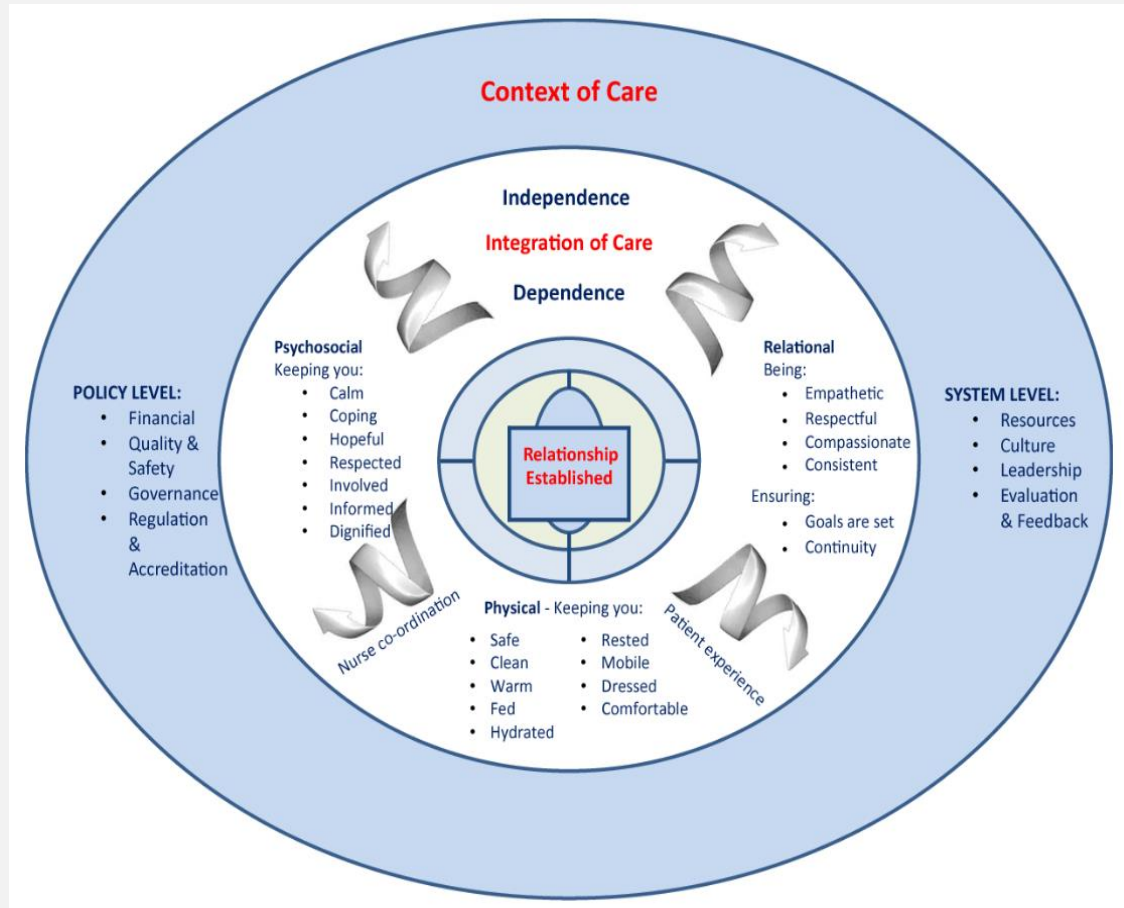
- Begrebsrammen er ikke en teori
- Begrebsrammen er ikke handlingsanvisende men kan få os til at reflektere over, hvad sygepleje er og hvilke aspekter, der er vigtige indenfor sygeplejen
- Begrebsrammen giver valgfrihed ift. teorier og filosofier, der er relevante i forskellige patient/borger situationer og kontekster indenfor sygeplejen
- Begrebsrammen er ikke afhængig af diagnoser men gælder alle patienter/borgere uanset diagnose
- Begrebsrammen fordrer derfor, at man tænker den ind i den kliniske kontekst man er i
- Begrebsrammen er dynamisk

- <https://intlearningcollab.org/mission/the-fundamentals-of-care/>

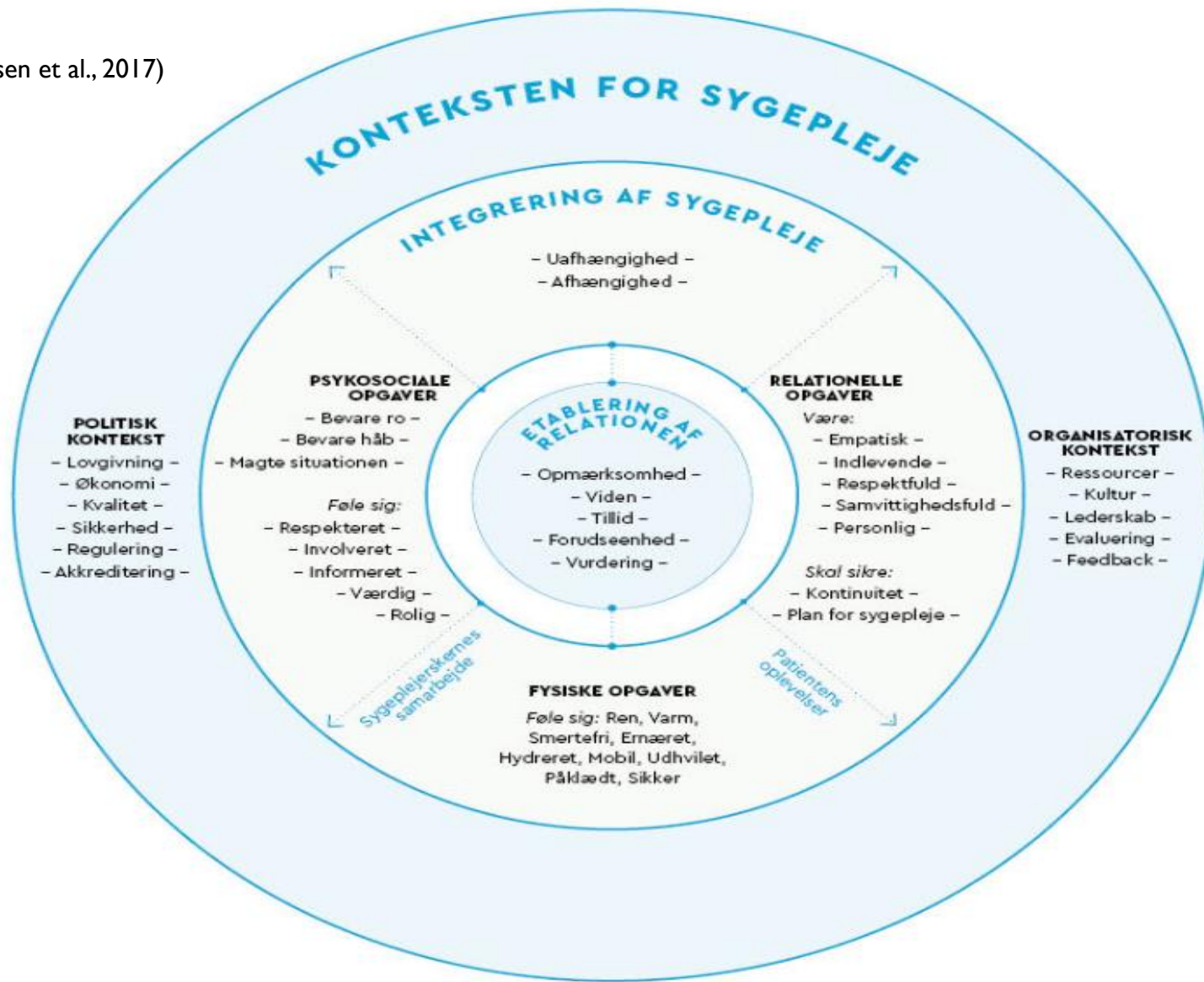
- Hentet 7/11 2019

TRE DIMENSIONER DER ER RELATEREDE TIL HINANDEN

(Sørensen et al., 2017)

HENOVER KLØFTEN MELLEM OPGAVECENTRERET OG PERSONCENTRERET SYGEPLEJE

- *”Etablering af en relation mellem sygeplejerske og patient har trange kår i et presset sundhedsvæsen. Men der er ingen vej udenom, hvis sygeplejersker skal kunne støtte, lindre og yde omsorg”*
- *(Sørensen og Kitson, 2018)*

ETABLERING AF RELATIONEN

- Hviler på sygeplejerskens faglige vidensniveau, praktisk håndlag, evne til at gå i dialog
- Relationen er baseret på sygeplejerskens forpligtelse til at ville pleje patienten
- I det forpligtende samarbejde inddrages patientens erfaringer med det at være syg og hvilken hjælp vedkommende har brug for
- At etablere en relation kræver ifølge FOC fem elementer

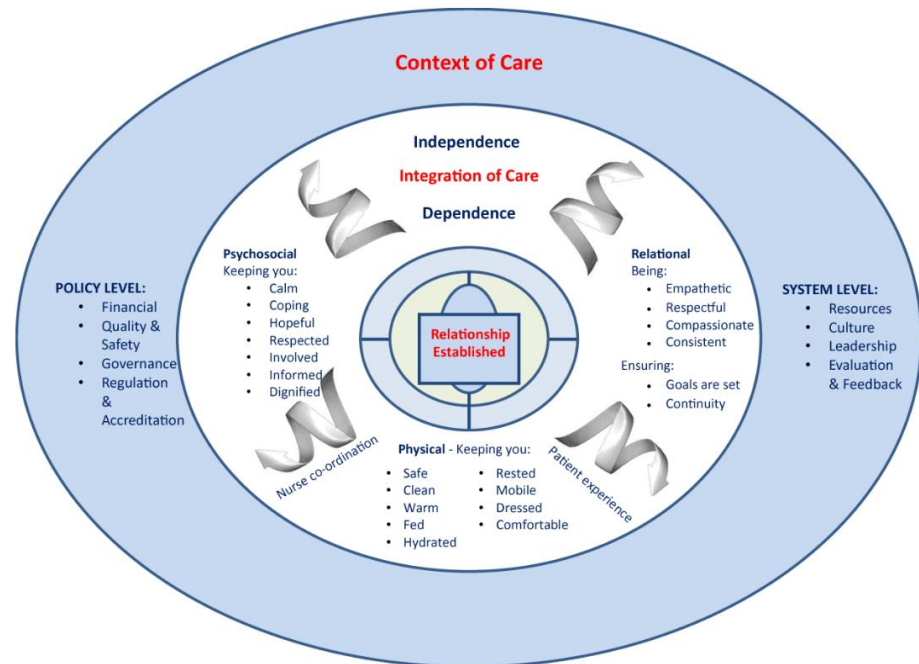
DE FEM ELEMENTER

- Opmærksomhed
- Viden
- Tillid
- Forudseenhed
- Vurdering

- *”En logisk begrundelse i anvendelsen af begrebsrammen er, at hvis den indledende relation mellem patienten og sygeplejersken er etableret med et positivt, nært forhold, så er sandsynligheden større for, at patientens behov for sygepleje imødekommes på en konsistent og hensigtsmæssig måde, større”*
- *(Sørensen et al., 2017).*

INTEGRATION OF CARE

INTEGRERING AF SYGEPLEJE

- En integration af fysiske, psykosociale og relationelle elementer af sygepleje følger efter etableringen af relationen
- Et videre forpligtende samarbejde mellem patienten og sygeplejersken om integrering af sygepleje
- Sygeplejersken foretager sammen med patienten en vurdering af behovet for sygepleje og udvikler en individuel realistisk plan for sygeplejen sammen med patienten og pårørende
- Planen integrerer fysiske, psykosociale og relationelle elementer af sygepleje og medtænker patientens oplevelse af forløbet fra afhængig til uafhængig eller mestringen af afhængigheden

RELATIONELLE OPGAVER

- *Være*
- Empatisk
- Indlevende
- Respektfuld
- Samvittighedsfuld
- Personlig
- *Skal sikre*
- Kontinuitet
- Plan for sygepleje

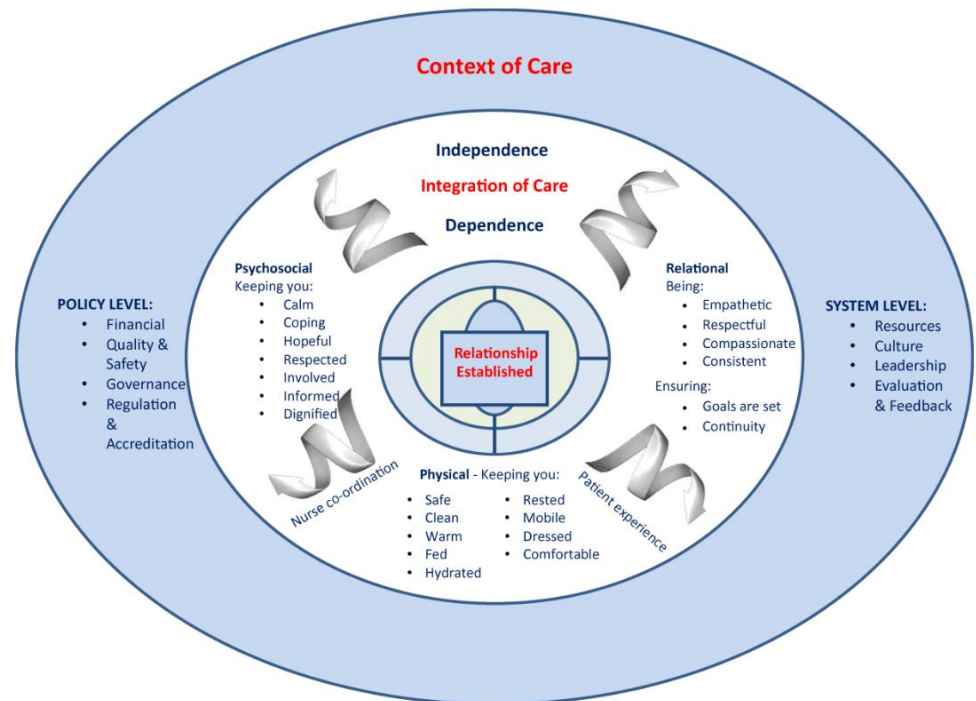
FYSISKE OPGAVER

- Føle sig
- Ren
- Varm
- Smertefri
- Ernæret
- Hydreret
- Mobil
- Udhvilet
- Påklædt
- Sikker

PSYKOSOCIALE OPGAVER

- Bevare ro
- Bevare håb
- Magte situationen
- *Føle sig*
- Respekteret
- Involveret
- Informeret
- Værdig
- Rolig

KONTEKSTEN

KONTEKSTENS BETYDNING FOR SYGEPLEJEN

Politisk

Lovgivning

Økonomi

Kvalitet

Sikkerhed

Akkreditering

- *Organisatorisk*

- Ressourcer

- Kultur

- Lederskab

- Evaluering

- feedback

RELEVANTE SPØRGSMÅL AT STILLE IFT. KONTEKSTEN

- Hvilke ressourcer har sygeplejersken brug for at kunne yde integreret fundamental care?
- Hvordan påvirker kulturen på den pågældende afdeling/hospital/enhed måden hvorpå fundamental care ydes?
- Hvordan styrker ledelsen, organisationen, det politiske niveau mulighederne for at yde integreret fundamental care?
- Hvordan måler man kvalitet?

(Kitson, 2018)

BEHOVET FOR ERNÆRING

Billedet er fra Tv2Østjylland

Kirstine Rosendal 7. november 2019 Bornholms Sundheds og Sygeplejeskole

ANYTHING BUT BASIC

(KITSON ET. AL., 2014)

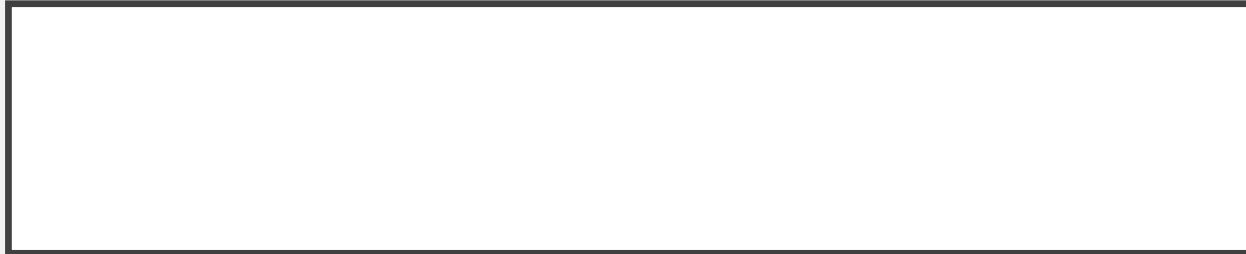
- At imødekomme patientens grundlæggende behov for ernæring
- Men patienten skal ikke blot have ernæring, så vil det være ren opgaveorientering

- Fundamentals of care
- Er at imødekomme patientens behov for ernæring *integreret*, i en relation og i konteksten

FUNDAMENTALS OF CARE

- Imødekommelse af patientens behov for ernæring sker i en relation i en kontekst
- Er relationen til patienten etableret?
- Hvordan og hvor sidder patienten?
- Hvordan serveres maden? Hvor meget skal der serveres?
- Kan patienten overhovedet tygge og synke maden?
- Hvilken betydning har måltidet for patienten og hans/hendes pårørende?
- Er der noget evidensbaseret viden på området?
- Hvad er kontekstens betydning ift. dette?

- *'The need for an integrated way of thinking about the fundamentals of care and the need for a systematic approach to the fundamentals of care that combines the physical, psychosocial and relational dimensions with context of the care environment' (Kitson et al. 2014)*

THE FUNDAMENTALS OF CARE FRAMEWORK

HVORFOR FUNDAMENTALS OF CARE?

- En mulighed for at yde en personcentreret sygepleje
- En mulighed for at gøre en ende på usynligheden og den deraf følgende devaluering af fundamental sygepleje (*Feo and Kitson, 2016*).
- En rekonceptualisering og værdsættelse af fundamental sygepleje (*Kitson and Sørensen, 2017*).
- En mulighed for at sygeplejefaglige opgaver som f.eks. etablering af relationen eller f.eks. mobilisering bliver en legitim prioritering i sygeplejen i patienten/borgerens samlede forløb

FORSKNINGS- UDVIKLINGSTILTAG I DANMARK

- Etablering af et nationalt netværk
- Eksempler:
- Tværsektorielt samarbejde i Region Nordjylland
- Integrering af FoC i grunduddannelsen i UCN
- Vision og strategi for sygeplejen i Region Midtjylland, Hospitalsenhed Midt herunder Hammel Neurocenter
- Bispebjerg Hospital – strategi for sygepleje
- Forskningsstrategi for Klinik for Højt Specialiseret Neurorehabilitering/Traumatisk Hjerneskade på Hvidovre Hospital

FREMTIDEN

- Hvordan kan vi arbejde videre med FoC indenfor forskning?
- Hvordan kan vi arbejde videre med FoC i klinisk praksis på Bornholm?
- Hvordan kan vi arbejde videre med FoC i uddannelsen af sygeplejersker på Bornholm?

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN

Kirstine.rosendal@bhsund.dk

REFERENCER

- Elgaard Sørensen, E. og Kitson, A. (2018) “Henover kløften mellem opgavecentreret og personcentreret sygepleje”, *Fag & forskning*, nr. 2, s. S. 50-54.
- Feo, R. m.fl. (2017) “Implementing fundamental care in clinical practice”, *Nursing Standard*. doi: 10.7748/ns.2017.e10765.
- Feo, R. og Kitson, A. (2016) “Promoting patient-centred fundamental care in acute healthcare systems”, *International Journal of Nursing Studies*. Elsevier Ltd, 57, s. 1–11. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2016.01.006.
- Henderson, V. (1997) *Basic Principles of Nursing Care*. American Nurses Publishing: Washington D. C.
- Kitson, A m.fl. (2013) *Reclaiming and redefining the Fundamentals of Care: Nursing’s response to meeting patients’ basic human needs*, Adelaide.

- Kitson, Alison *m.fl.* (2013) “What are the core elements of patient-centred care? A narrative review and synthesis of the literature from health policy, medicine and nursing”, *Journal of Advanced Nursing*, 69(1), s. 4–15. doi: 10.1111/j.1365-2648.2012.06064.x.
- Kitson, A. L. *m.fl.* (2013) “Stroke survivors’ experiences of the fundamentals of care: A qualitative analysis”, *International Journal of Nursing Studies*. Pergamon, 50(3), s. 392–403. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2012.09.017.
- Kitson, A. L., Muntlin Athlin, Å. og Conroy, T. (2014) “Anything but basic: Nursing’s challenge in meeting patients’ fundamental care needs”, *Journal of Nursing Scholarship*. doi: 10.1111/jnu.12081.
- Kitson, A., Robertson-Malt, S. og Conroy, T. (2013) “Identifying the fundamentals of care within cochrane systematic reviews: The role of the cochrane nursing care field fundamentals of care node”, *International Journal of Nursing Practice*, 19(2), s. 109–115. doi: 10.1111/ijn.12059.
- Kitson, A. og Soerensen, E. E. (2017) “Editorial: Crossing the caring chasm”, *Journal of Clinical Nursing*. doi: 10.1111/jocn.13619.

- Sørensen, E. E. *m.fl.* (2017) “Sygepleje tilbage til det basale.”, *Sygeplejersken / Danish Journal of Nursing*. Dansk Sygeplejераad, 117, s. 52–57.
- Uhrenfeldt, L.; Soerensen, E.E.; Bahnsen, I.B.; Pedersen, P. U. (2019). “Sygepleje skal bygge på en stærk relation til patienten”, *Fag & forskning*, 2019, nr. 1.
- Voldbjerg, S. L. *m.fl.* (2018) “Integrating the fundamentals of care framework in baccalaureate nursing education: An example from a nursing school in Denmark”, *Journal of Clinical Nursing*, 27(11–12), s. 2506–2515. doi: 10.1111/jocn.14354.
-